

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yugoslavie

“PRIJEDOR” (IT-97-24)

MILOMIR STAKIĆ



MILOMIR STAKIĆ

Osuđen za istrebljenje, ubistvo i progone



Od 30. aprila 1992. do 30. septembra 1992., bio je predsjednik opštinskog Kriznog štaba i načelnik Opštinskog vijeća za narodnu odbranu u Prijedoru, u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine.

- osuđen na **40 godina zatvora**

Zločini za koje je osuđen (primjeri):

Progoni (zločini protiv čovječnosti)

- Kao vodeća politička ličnost u opštini Prijedor, Milomir Stakić je imao važnu ulogu u kampanji koja je imala za cilj etničko čišćenje opštine Prijedor putem deportacije i progona bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata.
- Planirao je i naredio deportaciju oko 20.000 prvenstveno nesrpskih stanovnika opštine Prijedor.
- Aktivno je učestvovao u formiranju logora Omarska, Keraterm i Trnopolje, u kojima su zatočenici bili svakodnevno podvrgnuti teškom zlostavljanju i maltretiranju koje čini mučenje. Zatočenike su surovo tukli, često koristeći oružja poput kablova, palica i lanaca.

Istrebljenje (zločin protiv čovječnosti), ubistvo (kršenje zakona i običaja ratovanja)

- Milomir Stakić je učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu koji je imao za cilj konsolidovanje srpske kontrole u opštini po svaku cijenu, što je za posljedicu imalo široko rasprostranjena ubistva koja su srpske snage počinile u naseljima, okolnim područjima i zatočeničkim objektima širom opštine.
- Odgovoran je za ubistvo više od 1.500 ljudi u opštini Prijedor, uključujući i ubistvo oko 120 muškaraca u logoru Keraterm 5. avgusta 1992. i pogubljenje oko 200 ljudi na Korićanskim stijenama, na planini Vlašić, 21. avgusta 1992.

| | |
|---|--|
| Rođen | 19. januara 1962. u selu Marička, opština Prijedor, Bosna i Hercegovina. |
| Optužnica | Prvobitna optužnica: 13. marta 1997; objelodanjena 23. marta 2001; Izmijenjena optužnica: 6. avgusta 2001; druga izmijenjena optužnica: 5. oktobra 2001; treća izmijenjena optužnica: 4. marta 2002; četvrta izmijenjena optužnica: 11. aprila 2002. |
| Uhapšen | 23. marta 2001. u Srbiji |
| Prebačen na MKSJ | 23. marta 2001. |
| Prvo i daljnja stupanja pred sud | 28. marta 2001., izjasnio se da nije kriv po tački optužnice za saučesništvo u genocidu; 2. avgusta 2001., izjasnio se da nije kriv ni po jednoj optužbi. |
| Presuda | 31. jula 2003., osuđen na kaznu doživotnog zatvora |
| Presuda Žalbenog vijeća | 22. marta 2006., osuđen na 40 godina zatvora |
| Na izdržavanju kazne | 12. januara 2007. prebačen u Francusku na izdržavanje preostalog dijela kazne. U kaznu je uračunato vrijeme provedeno pritvoru od 23. marta 2001. |

STATISTIČKI PODACI

| | |
|------------------------------|-----|
| Broj dana suđenja: | 150 |
| Svjedoci Tužilaštva: | 42 |
| Svjedoci odbrane: | 40 |
| Svjedoci Vijeća: | 6 |
| Dokazni predmeti Tužilaštva: | 796 |
| Dokazni predmeti odbrane: | 594 |
| Dokazni predmeti Vijeća: | 58 |

| SUĐENJE | |
|------------------|---|
| Počelo | 16. aprila 2002. |
| Završne riječi | 11. i 14. aprila 2003. |
| Presuda o kazni | 31. jula 2003. |
| Pretno vijeće II | Sudija Wolfgang Schomburg (predsjedavajući), sudija Volodymyr Vassilenko, sudija Carmen María Argibay |
| Tužilaštvo | Joanna Korner, Nicholas Koumjian, Ann Sutherland |
| Odbrana | Branko Lukić, John Ostojić |
| Presuda izrečena | 31. jula 2003. |

| ŽALBA | |
|-------------------------|---|
| Žalbeno vijeće | Sudija Fausto Pocar (predsjedavajući), sudija Mohamed Shahabuddeen, sudija Mehmet Güney, sudija Andréia Vaz, sudija Theodor Meron |
| Tužilaštvo | Mark McKeon, Helen Brady, Xavier Tracol, Barbara Goy, Katharina Margetts |
| Odbrana | Branko Lukić, John Ostojić |
| Presuda Žalbenog vijeća | 22. marta 2006. |

| POVEZANI PREDMETI <i>prema geografskom području</i> | |
|---|--|
| BANOVIĆ (IT-02-65/1) “LOGORI OMARSKA I KERATERM” | |
| BOROVNICA (IT-95-3) “PRIJEDOR” | |
| BRĐANIN (IT-99-36) “KRAJINA” | |
| KARADŽIĆ I MLADIĆ (IT-95-5/18) “BOSNA I HERCEGOVINA” I “SREBRENICA” | |
| KRAJISNIK (IT-00-39 I 40) “BOSNA I HERCEGOVINA” | |
| KVOČKA I DRUGI (IT-98-30/1) “LOGORI OMARSKA, KERATERM I TRNOPOLJE” | |
| MEJAKIĆ I DRUGI (IT-02-65) “LOGORI OMARSKA I KERATERM” | |
| MILOŠEVIĆ (IT-02-54) “KOSOVO, HRVATSKA I BOSNA I HERCEGOVINA” | |
| MRĐA (IT-02-59) “PLANINA VLASIC” | |
| PLAVŠIĆ (IT-00-39 I 40/1) “BOSNA I HERCEGOVINA” | |
| SIKIRICA I DRUGI (IT-95-8) “LOGOR KERATERM” | |
| STANIŠIĆ, MIĆO (IT-04-79) | |
| TADIĆ (IT-94-1) “PRIJEDOR” | |
| ŽUPLJANIN (IT-99-36) “KRAJINA” | |

OPTUŽNICA I TAČKE OPTUŽNICE

Milomir Stakić je prvobitno optužen zajedno sa Simom Drljačom i Milanom Kovačevićem u optužnici koja je potvrđena 13. marta 1997., a ostala je zapečaćena do njegovog hapšenja 23. marta 2001. Ovom optužnicom, Milomir Stakić se teretio po jednoj tački za saučesništvo u genocidu. Dana 10. jula 1997., Milan Kovačević je uhapšen u Prijedoru i prebačen u Haag. Istoga dana, Simo Drljača je ubijen dok se opirao hapšenju i njegovo ime je 12. maja 1998. povučeno s optužnice. Postupak protiv Milana Kovačevića počeo je 6. jula 1998. Dana 1. avgusta 1998., Milan Kovačević je umro u Pritvorskoj jedinici. Pretresno vijeće je 24. avgusta 1998. izdalo nalog da se postupak protiv njega okonča.

Dana 6. avgusta 2001., Tužilaštvo je podnijelo izmijenjenu optužnicu u kojoj se Milomir Stakić teretio u ukupno 12 tačaka, na osnovu individualne odgovornosti i odgovornosti nadređenog, uključujući dvije tačke za genocid, pet tačaka za zločine protiv čovječnosti i pet tačaka za kršenja zakona i običaja ratovanja.

Dana 5. oktobra 2001., Tužilaštvo je podnijelo drugu izmijenjenu optužnicu koja je sadržavala dvije dodatne tačke za nehumana djela. Nakon prigovora odbrane na formu optužnice, Pretresno vijeće je naložilo Tužilaštvu da prepravi optužnicu. To je rezultovalo podnošenjem druge izmijenjene optužnice (reorganizovane) 27. novembra 2001.

Dana 4. marta 2002., Tužilaštvo je podnijelo treću izmijenjenu optužnicu u cilju efikasnijeg vođenja suđenja. U toj optužnici, broj tačaka je sveden na osam, a period na koji se ona odnosi je sužen na vrijeme od 30. aprila do 30. septembra 1992.

Dana 11. aprila 2002., Tužilaštvo je podnijelo četvrtu izmijenjenu optužnicu nakon usmenog naloga pretpretresnog sudije od 10. aprila 2002. Četvrta izmijenjena optužnica je sadržavala iste optužbe kao i treća izmijenjena optužnica, uz nekoliko manjih izmjena.

Milomir Stakić se teretio na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta) za:

- genocid; saučesništvo u genocidu (genocid, član 4),
- ubistvo; istrebljenje; progone; deportaciju; nehumana djela (zločini protiv čovječnosti, član 5),
- ubistvo (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

SUĐENJE

Suđenje Milomiru Stakiću počelo je 16. aprila 2002. pred Vijećem u čijem su sastavu bile sudije Wolfgang Schomburg (predsjedavajući), Volodymyr Vassylenko i Carmen María Argibay. Tužilaštvo je 27. septembra 2002. završilo izvođenje dokaza. Četrdeset svjedoka Tužilaštva svjedočilo je u sudnici. Osim toga, Tužilaštvo je predočilo 19 izjava svjedoka u skladu s pravilom 92*bis*. Dva forenzičara su imenovana po nalogu Pretresnog vijeća. Pretresno vijeće je prihvatilo 796 dokaznih predmeta koje je Tužilaštvo predočilo kao dokazni materijal.

Izvođenje dokaza odbrane je počelo 18. novembra 2002. i trajalo je do 1. aprila 2003. Četrdeset svjedoka odbrane je svjedočilo u sudnici i podneseno je sedam izjava svjedoka u skladu s pravilom 92*bis*, te dva izvještaja vještaka u skladu s pravilom 94*bis*. Pretresno vijeće je prihvatilo 594 dokaznih predmeta odbrane.

Pretresno vijeće je pozvalo šest svjedoka.

Završne riječi Tužilaštva i odbrane održane su 11. i 14. aprila 2003. Nakon završnih riječi, Vijeće je odobrilo optuženom da 15. aprila 2003. iznese svoju završnu riječ.

Suđenje je trajalo 150 pretresnih dana.

PRESUDA PRETRESNOG VIJEĆA

Milomir Stakić je osuđen za svoje učešće u istrebljenju, ubijanju i progonu nesrpskog stanovništva Prijedora. Opština Prijedor se nalazi u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, poznatom kao

Bosanska Krajina. Grad Prijedor je najveće naseljeno mjesto u opštini. Prema rezultatima popisa stanovništva iz 1991. godine, opština Prijedor je imala 112.543 stanovnika, od čega su 43,9% bili Muslimani, 42,3% Srbi, 5,7% Jugoslaveni, 5,6% Hrvati, a 2,5% "ostali". Popis je po prvi put pokazao da su bosanski Muslimani najveća etnička grupa u opštini Prijedor. Srbi su smatrali demografsku premoć muslimanskog stanovništva izazovom i ona je postala jedno od središnjih pitanja u političkom životu opštine 1991. i 1992. godine.

Za vrijeme rata u Hrvatskoj porasla je napetost između Srba s jedne i muslimanske i hrvatske zajednice s druge strane. Došlo je do velikog priliva srpskih izbjeglica iz Slovenije i Hrvatske u opštinu. Istovremeno, Muslimani i Hrvati su, zbog sve većeg osjećaja neizvjesnosti i straha među stanovništvom, počeli napuštati opštinu.

Prosrpska propaganda postajala je sve očiglednija. Srpska sredstva javnog informisanja propagirala su ideju da se Srbi moraju naoružati kako opet ne bi doživjeli situaciju u kojoj su se našli u Drugom svjetskom ratu kada je nad Srbima izvršen masakr. Nakon što su "Vukovi s Vučjaka" u avgustu 1991. zauzeli odašiljač na Kozari, više se nije primao program Televizije Sarajevo. Taj program su zamijenile emisije iz Beograda i Banje Luke u kojima su se vodili razgovori s političarima Srpske demokratske stranke (SDS) koji su tvrdili da Srbi žele sačuvati Jugoslaviju, dok je Muslimani i Hrvati žele uništiti.

Na sastanku Opštinskog odbora SDS-a Prijedor 27. decembra 1991. godine donesena je odluka da se sruše postojeće gradske vlasti, da središnje vlasti zamijene članovi SDS-a ili kadrovi odani SDS-u, te da se osnuju samostalni srpski organi. Na sjednici održanoj 7. januara 1992., srpski odbornici u Skupštini opštine Prijedor i predsjednici mjesnih opštinskih odbora SDS-a proglasili su Skupštinu srpskog naroda opštine Prijedor. Za predsjednika te Skupštine izabran je Milomir Stakić.

Do kraja aprila 1992., u opštini je osnovano više tajnih srpskih policijskih stanica i više od 1.500 naoružanih ljudi bilo je spremno da učestvuje u preuzimanju vlasti.

Preuzimanje vlasti izvršeno je u noći s 29. na 30. april "bez ijednog metka opaljenog". Radnici Stanice javne bezbjednosti i rezervni policajci okupili su se u dijelu Prijedora koji se zove Ćirkin Polje. Bili su podijeljeni u približno pet grupa. Jedna grupa je bila zadužena za zgradu Skupštine opštine, jedna za zgradu SUP-a, jedna za sudove, jedna za banku i posljednja za poštu.

Pretresno vijeće je zaključilo da je preuzimanje vlasti bilo nezakoniti puč, koji je mjesecima planiran i koordiniran, a čiji je krajnji cilj bilo stvaranje srpske opštine, koja je u konačnici trebala postati dio zamišljene čisto srpske države. Nakon preuzimanja vlasti, Milomir Stakić je, između ostalog, preuzeo funkciju predsjednika Skupštine opštine i načelnika Opštinskog savjeta za narodnu odbranu. Od maja 1992., bio je predsjednik Kriznog štaba opštine Prijedor. Pretresno vijeće je utvrdilo da je Milomir Stakić bio vodeća politička ličnost u opštini Prijedor 1992. godine.

Dokazano je postojanje širokog obrasca zločina koji zapravo čine kampanju progona protiv nesrba u opštini Prijedor tokom 1992. godine. To je uključivalo i masovna ubijanja u logorima Omarska, Keraterm i Trnopolje, u gradovima i selima naseljenim bosanskim Muslimanima u cijeloj opštini Prijedor, i konačno, na planini Vlašić. Pretresno vijeće je ustanovilo da je Milomir Stakić odgovoran za više od 1.500 ubistava i utvrdilo je tačan identitet 486 žrtava. U logorima su vršena silovanja, seksualna zlostavljanja i premlaćivanja, a najmanje 20.000 nesrba je pobjeglo ili je bilo deportovano iz Prijedora.

Uprkos razmjera počinjenih zlodjela, Pretresno vijeće nije moglo da ustanovi potrebni *dolus specialis* za genocid, pri čemu je taj *dolus specialis* - ili posebna namjera da se u cijelosti ili djelimično uništi neka grupa kao takva - osnovni element tog zločina. Pretresno vijeće, stoga, na osnovu izvedenih dokaza nije bilo u mogućnosti da donese zaključak da je Milomir Stakić posjedovao posebnu namjeru da poćini genocid.

Pretresno vijeće je zaključilo da su zloćini progona i istrebljenja poćinjeni protiv nesrba u opštini Prijedor činili osnovni element kriminalnog ponašanja Milomira Stakića. Vijeće je 31. jula izreklo svoju presudu.

Milomir Stakić je proglašen krivim na osnovu individualne krivićne odgovornosti (ćlan 7(1) Statuta) i kao saizvršilac koji je u koordiniranoj saradnji djelovao zajedno sa svojim saradnicima u Kriznom štabu, policiji i vojsci kako bi se uspostavila srpska kontrola i dominacija u opštini Prijedor, za sljedeće zloćine:

- ubistvo (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3),
- istrebljenje, progoni (koji su, počinjeni, između ostalog, ubistvom, mučenjem, fizičkim nasiljem, silovanjem, seksualnim zlostavljanjem, konstantnim ponižavanjem i degradiranjem, uništavanjem vjerskih objekata i masovnim deportacijama (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Kazna: doživotni zatvor.

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA

I Tužilaštvo i odbrana su podnijeli žalbu na presudu Pretresnog vijeća. Milomir Stakić je takođe uložio žalbu na kaznu. Osim toga, Pretresno vijeće je u skladu s Pravilnikom o postupku i dokazima Međunarodnog suda na vlastitu inicijativu razmotrilo određena pitanja. Većina nalaza Žalbenog vijeća odnose se na konkretna pravna pitanja.

U svojoj presudi, Žalbeno vijeće je potvrdilo odluku Pretresnog vijeća da Milomira Stakića proglasi krivim za istrebljenje, ubistvo i progon nesrpskog stanovništva u Prijedoru. Žalbeno vijeće je takođe zaključilo da je Pretresno vijeće pogriješilo utoliko što je propustilo da ga proglasi krivim za prisilno premještanje nesrpskog stanovništva. Žalbeno vijeće se složilo s odlukom Pretresnog vijeća da Milomira Stakića oslobodi krivice za genocid i saučesništvo u genocidu.

Jedno od pitanja koje je Žalbeno vijeće samoinicijativno pokrenulo jeste kako pravno definisati odgovornost Milomira Stakića za zločine koje je počinio. Žalbeno vijeće je utvrdilo da je Milomir Stakić učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bio činjenje zločina nad stanovništvom bosanskim Muslimanima i bosanskim Hrvatima u Prijedoru. Ti zločini bili su dio kampanje progona nesrpskog stanovništva u Prijedoru, čiji je krajnji cilj bio stvaranje srpske opštine, koja je u konačnici trebala postati dio zamišljene čisto srpske države.

Žalbeno vijeće je zaključilo da je Pretresno vijeće počinilo nekoliko grešaka prilikom određivanja kazne Milomiru Stakiću. Međutim, Žalbeno vijeće je takođe zaključilo da je uticaj tih grešaka na izrečenu kaznu veoma ograničen.

Dana 22. marta 2006., Žalbeno vijeće je potvrdilo osuđujuću presudu protiv Milomira Stakića i izreklo svoju presudu kojom ga je osudilo na 40 godina zatvora.

Dana 12. januara 2007., Milomir Stakić je prebačen u Francusku na izdržavanje preostalog dijela kazne. U kaznu je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od hapšenja 23. marta 2001.